

نقض عهد

پیرامون سیاست خارجی و دیپلماسی هسته‌ای ایران

ساسان کریمی

۱۴۰۰

سرشناسه	: کربیی، ساسان، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: نقض عهد: پیرامون سیاست خارجی ایران و خروج یکجانبه ایالات متحده دوران دونالد ترامپ از برجام/ ساسان کربیی.
مشخصات نشر	: تهران: حقوق یار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۴ ص.
شابک	: 978-622-7220-35-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
عنوان دیگر	: پیرامون سیاست خارجی ایران و خروج یکجانبه ایالات متحده دوران دونالد ترامپ از برجام.
موضوع	: برنامه جامع اقدام مشترک، ۲۰۱۵ م. ۱۴ ژوئیه Joint Comprehensive Plan of Action, 2015 July 14
موضوع	: تعهدات بین المللی -- ایالات متحده International obligations -- United States مسئولیت دولت (حقوق بین الملل) Government liability (International law)
موضوع	: ایران -- دعاوی علیه ایالات متحده Iran -- Claims vs. United States
رده بندی کنگره	: KZ5۶۷۵
رده بندی دیویی	: ۱۷۴۷.۹۵۵/۳۲۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۶۵۶۷۵۳

نقض عهد

پیرامون سیاست خارجی ایران و خروج یکجانبه ایالات متحده دوران
دونالد ترامپ از برجام

ساسان کربیی

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

انتشارات: حقوق یار

تیراژ: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ

ISBN: 978-622-7220-35-3

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۲۰-۳۵-۳

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان روانمهر،

بن بست دولت شاهلی، پلاک ۱ واحد ۱، انتشارات حقوق یار

فروشگاه الکترونیکی: www.hoghghyaar.com

تلفن تماس: ۶۶۴۰۶۲۸۵، ۶۶۴۰۶۶۹۷۷۸۴-۶۶۹۵۲۰۷۳

فکس: ۶۶۴۹۲۲۹۵

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۱۱	فرصتی برای دیپلماسی.....
۱۴	آیا روسیه شریک استراتژیک مناسبی برای ایران است؟.....
۱۹	نسبت بین حقوق ملی و منافع ملی.....
۲۴	چاقوی دولبه.....
۲۸	چه می‌شود؟.....
۳۲	دیپلماسی خردورز.....
۳۶	دیپلماسی؛ از رئالیسم تا ایده آلیسم.....
۴۱	شاید معادله جدیدی در راه است.....
۴۵	باید متعادل بمانیم.....
۴۹	درباره کدام آمریکا حرف می‌زنیم؟ آمریکای اوپاما یا آمریکای ترامپ.....
۵۳	جرقه‌ای بر انبار گلایه‌ها.....
۵۷	ماراتن تهران - واشنگتن تا ۲۰۲۰.....
۶۱	جد اکردن حساب ترامپ از «تیم ب».....
۶۳	انتخابات: پلی برای توسعه سیاسی.....
۶۹	راه رفتن بر لبه تیغ.....
۷۳	اختیار تام.....
۷۷	دیپلماسی سخت.....
۸۰	قلب واقع.....
۸۴	واکنشی به مدارای یکطرفه.....
۸۸	مثلث خاورمیانه.....
۹۱	سو استفاده آمریکا از افزایش فاصله بریتانیا و ایران.....
۹۴	اتحاد بالغ.....
۹۸	از فرانسه تا بیاریتر ابهام‌های مذاکره.....
۱۰۲	تحلیلی بر زمان بندی راهبردی مذاکره و رخدادهای دیپلماتیک نیویورک.....
۱۰۶	تاکتیک مذاکره.....
۱۰۹	دوباره ژابن.....
۱۱۲	گفتگو به زبان ژاپنی.....

۱۱۵	سرگذشت یک توافق
۱۱۹	گفتگو می‌کنیم
۱۲۲	سالی به عمر هشت ماه
۱۲۵	دیپلماسی کرونا
۱۲۸	معمای دو زندانی
۱۳۲	مصاحبه با انصاف نیوز
۱۳۶	اتحاد علیه جهل
۱۴۰	استراتژی معاهده
۱۴۴	ایران و آمریکا معاهده امضا کنند
۱۵۱	ایران در منطقه و جهان امروز
۱۵۶	دیپلماسی پساانتخاباتی
۱۶۱	انتخابات آمریکا و دیگران
۱۶۶	انتخابات در واشنگتن، رقابت در تهران
۱۷۰	اینک بایدن
۱۷۴	بر سر دوراهی
۱۷۸	چندجانبه‌گر باشید
۱۸۰	مصاحبه با انصاف نیوز در مورد انتخابات ۱۴۰۰
۱۸۸	قربانی کردن منافع ملی با ظاهر ملی‌گرایانه
۱۹۱	امریکای بایدن و ایران
۲۰۷	انتخابات خاص
۲۱۱	راه بازگشت
۲۱۵	ترور برج‌ام
۲۱۸	پایان بازی
۲۲۲	دیپلماسی و انتخابات
۲۲۶	دیپلماسی ۱+۱۲
۲۳۳	سیاست آغاز
۲۳۷	دیپلماسی حرفه‌ای
۲۴۲	برجام احیا می‌شود؟
۲۴۸	ضرورت تصمیم
۲۵۲	کتابشناسی

پیشگفتار

برجام^۱ به عنوان یک توافق سیاسی که بیشتر در محیط روابط بین الملل مذاکره، تنظیم و نوشته شده است و نه حقوق بین الملل، فصلی جدید را در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایرانی آغاز کرد. مذاکره رسمی و مستقیم جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده امریکا در سطح وزیران امور خارجه با همراهی اتحادیه اروپایی و تروئیکا، روسیه و چین نزدیک به دو سال عمده ترین خبر در سیاست بین الملل بود: موضوعی که گاه نفس-گیرترین ساعات و دقایق را در رسانه‌های عمده رقم می‌زد. محمدجواد ظریف با اینکه یکی از پرسابقه ترین دیپلمات‌های تکنوکرات جمهوری اسلامی ایران از اوائل انقلاب و شهیر میان سیاسیون بین المللی بود اما هر روز بیشتر در میان افکار عمومی ایران و جهان مطرح می‌شد. تیمی هم که همراه او بود گرچه به خصوص در مقایسه با تیم ایالات متحده چندان پرتعداد نمی‌نمود اما به راستی ملتی را به پیشمیان خود داشت و این از هر چیز بیشتر موجب تقویت روحیه و تکمیل توان کارشناسی در مذاکره ایشان بود.

وجه عمده سیاسی و کمتر حقوقی برجام و عدم الزام‌آوری حداکثری آن برای تمام طرف‌ها و نیز اینکه تحت عنوان "برنامه اقدام" و نه تفاهم نامه و یا قراردادی حقوقی نهایی شد البته به واسطه‌ی خواست ایران هم بود که تن دادن به متن برای تمام طرف‌ها وجهی داوطلبانه داشته باشد. باید اذعان کرد که لااقل موضوعاتی که بعداً برای این توافق به وجود آمد نشان از این معنا داشت که برجام یک توافق یکطرفه به زیان ایران نبود. امری که در مذاکرات منجر به متن در تاریخ معاصر ایران چندان پرتکرار نیست و این مهم البته موجبات شادی و اعتماد به نفس ملی را نیز فراهم آورد.

اما شاید عادت نداشتن غرب و به خصوص ایالات متحده به توافقی چنین متوازن بود که آن را در ادامه شکننده ساخت. گرچه سرنوشت برجام به یک استثنای تاریخی به نام دونالد

ترامپ^۱ برخورد کرد و بار دیگر ساخته‌های های حداقلی میان جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده را فرو ریخت اما واقعیت این است که سابقه امریکا در چهل و چند سال گذشته نیز چندان با عملکرد ترامپ فاصله نداشته است: عدم اجرای توافق الجزایر، عدم اجرای توافقات پس از آزادی دیپلمات‌های امریکایی گرفتار شده در بیروت، مصادره و بذل و بخشش از اموال ایران به بهانه‌های غیر قابل درک، محور شرارت خواندن ایران پس از همکاری در جنگ امریکا با القاعده و نهایتاً نقض برجام موجب بی اعتمادی حکومت و حتی بخش قابل توجهی از ملت ایران به انجام تعهدات ایالات متهمه شده است. همین بی اعتمادی بود که موجب شد مذاکرات و متن برجام در یکی از طولانی‌ترین حالت‌های ممکن رخ دهد و البته همین بی‌اعتمادی خود نیز می‌تواند از عوامل خودکامبخش هر توافق کوچک و بزرگ در آینده باشد.

در واقع ترامپ تنها به یک توافق سیاسی با جزییات فنی پشت نکرد بلکه نقض برجام ایده‌ی کلان بین‌الذهانی طبقه‌ی متوسط را که در سطح ملی که بسیار هم بزرگتر از رفع مشکلات ناشی از تحریم‌های هسته‌ای می‌نمود خدشه دار کرد. عادی تر شدن روابط جمهوری اسلامی ایران با غرب و نیز آمیختگی پیشتر اقتصادی و علمی با جهان اموری هستند که امروز حتی در صورت ترمیم توافقات سابق به آسانی با خوشبینی مواجه نخواهند شد.

مذاکرات، عهد و نقض برجام هر دو واجد وجوه تجربی برای تمام طرف‌ها بودند که در تاریخ جهان و روابط بین‌الملل ثبت و ضبط شده اند و بعد از این هر مذاکره‌ای تا ده‌ها سال تحت تاثیر آن سابقه قرار خواهد داشت.

در کتاب حاضر مقالات، یادداشت‌ها و مصاحبه‌هایی به رای عین می‌رسند که در زمان خروج ایالات متحده از برجام با تمام کش و قوس‌های متعاقب آن نوشته شده اند. هر یادداشت در زمان خاص خود به طبع رسیده و در بستر زمانی خود می‌تواند مورد ارزیابی قرار گیرد اما در عین حال نگاهی به خط سیر آنها نیز می‌تواند رخدادهایی را در تاریخ با تحلیل در زمان خود همراه کند که برای در آموزی علاقه مندان به سیاست و روابط بین-الملل خالی از لطف نباشد.